

Tartalomjegyzék

Kidolgozások

Drámai költemény – Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde ..1–3	
Drámai költemény – Madách Imre: Az ember tragédiája	4–9
Barokk eposz – Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem.....	9–11
Történeti tárgyú műballada – Arany János: Szondi két apródja	12–14
Középkori legenda – Margit-legenda	14–15
Középkori legenda – Ferenc-legenda	16–17
Irodalmi levél – Mikes Kelemen: Törökországi levelek	17–18
Romantikus dráma – Katona József: Bánk bán	18–21
A realista novella – Móricz Zsigmond: Tragédia	21–23
A 19–20. század fordulójának epikája / novella – Mikszáth Kálmán: Az a fekete folt.....	23–25
Klasszikus modern epikus alkotás / novella – Krúdy Gyula: A hídon (Szindbád-novella)	26–28
Romantikus regény – Jókai Mór: Az arany ember	28–32
Történelmi regény – Móricz Zsigmond: Tündérbkert	32–35
Szентimentalista éregény – Kármán József: Fanni hagyományai	35–37
Realista regény – Móricz Zsigmond: Sárarany	37–40
Romantikus irányregény – Jókai Mór: Egy magyar nábob...41–43	
A klasszikus modern regény – Kosztolányi Dezső: Pacsirta	43–46
Lélektani regény – Kosztolányi Dezső: Édes Anna.....	46–48
A 20. századi regény – Ottlik Géza: Iskola a határon.....	49–51
A 20. századi dráma – Örkény István: Tóték.....	52–53
Dal – József Attila: Ringató.....	53–55
(Gondolati) óda – József Attila: A Dunánál (1936).....	55–56
(Antifasiszta gondolati) óda – József Attila: Levegőt!	57–58

Alkotók

Áprily Lajos (1887–1967)	59–60
Arany János (1817–1882).....	60–61 / 12–14
Babits Mihály (1883–1941).....	61–62
Csokonai Vitéz Mihály (1773–1805)	62–63
Dsida Jenő (1907–1938).....	63–64
Jókai Mór (1825–1904).....	65–66 / 28–32, 41–43
József Attila (1905–1937)	66–68 / 55–56
Katona József (1791–1830).....	68–69 / 18–21
Kármán József.....	35–37
Krúdy Gyula (1878–1933)	39–71 / 26–28
Kós Károly (1883–1977).....	72–73

Kosztolányi Dezső (1885–1936)	733–75 / 43–48
Madách Imre (1823–1864)	75–77 / 4–9
Mikes Kelemen (1690–1761)	77–78 / 17–18
Mikszáth Kálmán (1847–1910)	78–80 / 23–25
Móricz Zsigmond (1879–1942)	80–83 / 21–23, 32–35, 37–40
Ottlik Géza (1912–1990)	83–84 / 49–51
Örkény István	52–53
Sütő András (1927–)	84
Tamási Áron (1897–1966)	85–87
Tompa László (1883–1964)	87
Vörösmarty Mihály (1800–1855)	87–89 / 1–3
Zrínyi Miklós (1620–1664)	89–91 / 9–11
Meghatározások	
Balassi-strófa	91
Ballada	91–92
Dal	92
Dráma	922
Drámai költemény	92
Elégia	93
Életkép	93
Énregény	93
Epigramma	93
Eposz	94
Himnusz	94
Intertextualitás	94
Irodalmi levél	95
Költői levél	95
Legenda	95–96
Leíró költemény	96
Levél	96
Modern dráma / 20. századi dráma	96–97
Napló	97
Naturalista regény	97
Novella	97–98
Óda	98
Regény	98
Szonett	98
Szентimentalista énregény	98–99
Tézisregény	99
Történelmi regény	99–100
Tragikomédia	100

Kidolgozások

Drámai költemény – Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde

A drámai költemény a drámai műnem sajátos műfaja, mely a romantika korában terjedt el. A középkori misztériumjáték utódjaként tarthatjuk számon, hisz annak példáját követve a drámai költemény cselekménye is az emberiséget illető létkérdéseknek rendelődik alá.

Bár a drámai műnem egyik műfaja, a drámai költemény több szempontból is eltávolodik a hagyományos értelemben vett drámáktól. Elsősorban a jelenetek nem a cselekmény logikus sorrendjét követik, hanem a főhős lényében lezajló konfliktus határozza meg a cselekménysort. A drámai költemény tér- és időszerkezetét is ez a belső konfliktus alakítja ki. A tér- és időszerkezet gyakran szimbolikus, nem igazi korszakot és helyet idéz fel, hanem mitikus vagy bibliai befolyású, többszintes tér- és időkezelést észlelhetünk. A drámai költemény nem annyira a párbeszédre épül, hanem a főhős monológjai a cselekmény alakítói, ezek közvetítik a hős gondolatait valamint az élethez való viszonyát.

A drámai költemények egy meghatározó jellemzője az, hogy a főhős egyetemes létértelmező kérdésekre keresi a választ, ez okozza belső konfliktusát. Ezért nevezik a drámai költeményeket emberiségdrámáknak vagy világművekként is.

A drámai költemény egy kiemelkedő példája a magyar irodalomban Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című, mesejátékként is számon tartott műve. A költemény kétszintűségét a valóság és a tündérvilág szembeállítása adja. Csongor, aki a valóságban él nem élhet Tündérhonban, szerelme, Tünde, pedig nem élhet a halandó emberek világában. Ezért a cselekmény a két világszint határán játszódik le. A két világszint szembesítése ugyanakkor szembeállítja a halhatatlanságot a múlandósággal is. A csodás, mitikus személyeket, mint az ördögök és tündérek, a halandó emberekkel, akiket Csongor és Balga képviselnek.

A tér- és időszerkezet ciklikus, térben a kerttől a kertig visz a hős útja, időben pedig a cselekmény éjféltől éjfélig játszódik le. Ez a tér és az idő azonban szimbolikus, akár csak az időtartam, amelyet az alkotó kozmikus nagyságúvá varázsol, bár

tulajdonképpen egy napot fog át. Vörösmarty „a pogány kúnok idejébe” helyezi a történéssort, ez jelzi, hogy a mű ideje mitikus idő, ez teszi a történetet időtlenné. A tér- és időszerkezet nemcsak ciklikus hanem tökéletesen szimmetrikus is. Csongor a kertből indul, mely a romantikus költészetben a lélek jelképe, a Hármas úthoz ér, mely az ember életében bekövetkező választáslehetőségeket jelképezi. Innen Hajnal palotájába visz az út, majd Mirigy házához, egy szobába, a Tündéerkertbe, újra szobába, az Éj birodalmába, vissza a Hármas út vidékére, majd újból a kertbe, mely ezúttal elvadult, kietlen. Az idővel szoros összefüggésben áll a tér változása is, hisz a kert a napszaktól függően válik tündéerkertté, melyet a déli fény áraszt el, valamint elvadult kertté, melyre az éjjeli sötétsége nyomja rá bélyegét. Ez a kert, mely a lelket képviseli jelzi azt az olvasó számára, hogy az ember, bárhová is vinne útja, ugyancsak saját belső világába tér vissza a boldogságkeresésében. A Hármas út is változik a múlt idő hatására, a választások útjából a tévedéseknek válik a keresztútjává, hisz az azelőtt büszke vándorok most megtörten és csalódottan térnek vissza ide, akárcsak Csongor, aki ellentétben az első alkalommal, amikor itt átvonult, és még boldog és szerelemre éhes volt, most csalódott, fáradt és nem látja jövője boldogságát, útját hiábavalónak tartja.

Minden szereplő szimbolikus értékkel bír. Míg Csongor a boldogságát kereső emberiséget, illetve a boldogságára vágyó magyarságot jelképezi, és mindent képes feladni célja eléréseért, Tünde maga a követett eszmény mely beteljesülésre vágyik. A gonosz, kaján Mirigy az emberekben élő tisztán prózai, szinte alantas vágyakat képviseli, hisz nem nyer semmit a két fiatal nyomorából, mégsem láthatja azoknak boldogságát, hisz az saját boldogtalanságára ébreszti rá, egyedüllétére, hiányos életére. Balga és Ilma az egyszerű vágyak által hajtott szegény embert jelképezik, aki bár többre vágyik, kevéssel is megelégszik, és boldogan tud élni. A három vándor a világot fenntartó három erőt jelképezi, a pénzt, az emberi erő által megszerzett hatalmat, valamint a tudásvágyat. Ezek azonban egyenként, a boldogság megszerzése nélkül csak csalódásra és magányra ítélik az embert, hisz mulandó dolgok, melyek a lelket nem tudják táplálni. A három ördög az ember boldogságának útjában álló nehézségeket jelképezik, a drámai költemény zárlatában való megváltozásuk viszont reményt ad arra, hogy ezek a megpróbáltatások csak késleltetik a boldogság elérését, nem akadályozzák meg teljesen és végérvényesen annak beteljesülését. Észrevehető az, hogy két

szerepkör alakul ki a költeményben. Míg Ilma és Balga segíti a hősöket szerelmük fellelésében, az ördögök és Mirigy megakadályozni próbálják őket boldogságuk elérésében. A három vándor pedig egy faja útmutatóként, lehetőségként tűnik fel Csongor életében, választás elé teszik őt, de Csongor nem választja sem a pénzt, sem a földi hatalmat, sem a soha ki nem elégtő tudást, hanem boldogságát keresi, hisz tudja, hogy mindezek nem vezetnek ahhoz. Az Éj asszonya is segítő elem, hisz Tündét, büntetésként ugyan, de akaratlanul is a kedvese világába száműzi, ezáltal teszi lehetővé kettőjük együttélését és boldogságát.

A szereplőkön kívül a visszatérő motívumok is jelképesességgel bírnak. Az utazás az életutat jelképezi, azt a tényt, hogy a boldogság eléréséig hosszú utat kell megtennie az embernek, de végül célba jut. A kert a belső élet, a lélek nyugvóhelyét szimbolizálja, mely változó ugyan, de mindig ide tér vissza az ember. A fa, melyet Tünde ültetett Csongor kertjébe, azaz lelkébe, nemcsak a közöttük élő szerelmet, hanem a világ fáját is jelképezik, mely összeköti a valós világot az álmok, az eszmék terével és amely meghatározza az emberek reményeit és életét. E nélkül a fa nélkül, mely összekötötte ember és álmok között létünk céltalan lenne. A kút lehetne az életet adó víz, azaz a remények jelképe, ám a tény, hogy Mirigy megváltoztatja célját a hiú reményt jelképezi, azt amit vakként követ az ember, de az elérhetetlen és ezen remények és álmok üldözése csak késlelteti boldogságának kiteljesedését.

Üzenete: A költemény arra ébreszt rá hát, hogy a felszínes álmokat kár követni, hisz azok csak pillanatnyi boldogságot tudnak előidézni, miközben késleltetik az igazi értékek elérését. Ez a késleltetés azonban nem állhatja végérvényesen útját a boldogságra vágyó emberiségnek, a nemzetnek, hisz az, ha elég kitartó, biztosan megtalálja a felemelő eszményt, és a végtelen boldogságot. Ugyanúgy, ahogy Csongor és Tünde, a két reménytelen szerelmes célba jut a költemény zárlatában, az emberiség is meg fogja találni előbb- utóbb igazi boldogságot nyújtó eszményét és azt követve biztosan felleli létének értelmét, a minden bajt elűző, minden nehézséget érdemessé tevő lelki beteljesedést.

Rendeld meg a teljes, nyomtatott verziót innen:
www.erettsegi-puskak.ro

www.erettsegi-puskak.ro

Romantikus irányregény – Jókai Mór: Egy magyar nábob

Jókai 1853-1854 között írt *Egy magyar nábob* című regénye saját bevallása szerint irányregény. Az irányregény a terjedelmes műfajnak olyan válfaja, melynek nem csak költői rendeltetése van, hanem társadalmi, politikai vagy akár vallási célokat is szolgál. Az *Egy magyar nábob* a reformkori eszméknek a megszólaltatása, művészi eszközökkel tárja olvasója elé Jókai nézeteit, azt, hogy hogyan is kéne kinézzen a magyar társadalom, milyen eszmék kéne vezéreljék úgy a nemeseket, mint az egyszerű pórnépet is.

Szerkezetileg a regény az anekdótikus regény jegyeit hordozza, bár összefüggésben állnak, az epizódok külön kis történetekként is elképzelhetőek, lazán követik egymást. A regény hangvétele humoros, az élőbeszédet imitálja, ezáltal válik könnyed, természetes hatásúvá a nyelvezete. Ugyanakkor az anekdóta egyik fontos jellemzője az, hogy fordulatos, csattanóban fejeződik be, a fordulatosság pedig a romantikus irodalomnak egyik elengedhetetlen ismérve.

Az anekdotikus történeteket egy mindentudó narrátor tárja elénk, metonimikus összefüggések alapján csatolja a rövid epizódokat egymáshoz. Egységes tér- és időszerkezet jellemző a regényre. A reformkori Magyarországon zajlik le a cselekmény legnagyobb része, kiegészítő térként Párizs jelennek meg, mintegy ellentétezve Kárpátfalvával. A regény ideje konkrét, ezernyolcszázhuszonöt fordulópontot jelent a nemzet sorsában és Kárpáthy János életében egyaránt.

A mű főhőse Kárpáthy János, a feslett erkölcsű, komolytalan, prédáló magyar nemes, aki hatvankilenc éves agglégény. Jancsi úr, ahogy őt a környéken ismerik, nagyon szeret dorbézolni, cselédeivel és hajdúkkal reggelig mulatni. Nem érdekli őt a nemzet sorsa, a nemzeti kultúra, sőt, még az sem tűnik fontosnak számára, hogy utódot hagyjon maga után.

A regény két anekdóta köré épül: az elsőben megismerjük Kárpáthy János pazarló életvitelét, szokásait és hozzá illő unokaöccsét, Abbelinót, aki azt várja, hogy egyetlen rokona meghaljon, hogy örökölni tudja annak a vagyonát. Ezzel szemben a második pillére a regénynek az öreg nábob házassága Mayer Fannival, a tisztességes polgárlánnyal és a nemes életvitelének megváltozása. Jancsi úr megkomolyodik, rendbe szedi

háztartását, családot alapít, sőt, a haza dolgaiba is beavatkozik a maga módján: agarász egyesületet alapít.

Az első fejezet nemes Bús Péter csárdájában indít. Itt mulatozik cimboráival a nábob, ugyane ide hozza a sors unokaöccsét, Kárpáthy Bélát, avagy Abellinót is, aki bátyjának halálhírére érkezett e tájra. A két rokon véletlenszerűen dőbben rá arra, hogy milyen családi kötelék fűzi őket össze, nem elég hamar azonban ahhoz, hogy Abellinó magára ne haragítsa bátyját, aki haragjában megveszi a kocsmát is a feje fölül, és meggyújtja azt, csak hogy ne legyen ahol unokaöccse megháljon. Ezek után megpróbál kibékülni a csapodár fiatalemberrel, akit eközben Párizs egyik leggazdagabb embere tartja pénzzel a jövődöbéli örökségre számítva. Meghívja hát Jancsi úr unokaöccsét neve napjára, az azonban ahelyett, hogy tiszteletét tenné bátyjánál durva tréfaként egy koporsót küld az öreg nábobnak, aki szinte bele is hal a tréfába. Miután kilábal betegségéből Kárpáthy János bosszút akar állni, éppen ezért veszi el Mayer Fannit, akit Abellinó oly rég próbált elcsábítani, majd majdnem megvásárolta őt a lány anyjától. Az öregúr rendbe szedi életét, felhagy a csapodár életmódjával és megkomolyodik. Fia születik fiatal feleségétől, aki azonban meghal szülés közben. Nem sok időre rá férje is követi a sírba nem azelőtt azonban, hogy vagyonát fiára hagyná, Abellinónak pedig csak minimális évi járadékot biztosít végrendeletében.

Kárpáthy János megteremtésével az alkotó arra próbál rámutatni, hogy akárcsak az egyén, a magyar nemesség mint egész is képes a változásra, a haladásra, mely oly fontos számára a reformkorban. Kárpáthy mellé az író olyan alakokat sző bele elbeszélésébe, akik személyében könnyen ráismerhetünk a reformkor kiemelkedő figuráira. István grófban Széchenyire ismerhetünk, Miklós bárót pedig valószínűleg Wesselényiről mintázta Jókai. Szentirmai Rudolf alakja is a tökéletes magyar nemest képviseli, hazajönni külföldről, ahol oly sok magyar nemes pazarolta el vagyonát és valami hasznosat tud tenni, a haza jólétének tudja magát áldozni. Később Kárpáthy Zoltán, Jancsi úr elárvult fia is nevelőapja nyomdokaiba lép és a magyar nemes példaképévé válik.

Ezek a hősök minden szinten tökéletesek, erkölcsös életmódot visznek. A magyar nemzet tehát csak az erkölcsösségre támaszkodva állhat lábra, csak úgy fejlődhet tovább Jókai szemléletében. Ugyanezt az erkölcsösséget figyelhetjük meg a regénynek azon hőseiben is, akik nem a nemességhez tartoznak,

Rendeld meg a teljes, nyomtatott verziót innen:
www.erettsegi-puskak.ro

www.erettsegi-puskak.ro

Alkotók

Áprily Lajos (1887–1967)

Jékely Lajosként született Brassóban, 1887 november 14-én. Áprily Lajos költő, műfordító, a Nyugat első nemzedékével társítják. Költészetére jellemző az impresszionista látásmód, a mélabú. Fontos szerepet tölt be költészetében az erdélyi táj.

Az idősebb Jékely Lajos, Áprily édesapja gyári tisztviselő, édesanyja, Ziegler Berta, német származású munkáslány volt. A költő családja Parajdra költözik amikor Áprily még csak három éves. Ez a térváltás fogja saját bevallása szerint meghatározni életútjának irányát valamint természetlátását. Gyermekkorának helyszínét elhagyja 1899-ben amikor családja Kolozsvárra költözik. Áprily az itteni református kollégiumban folytatja tanulmányait, melyeket Székelyudvarhelyen kezdett el, majd a kolozsvári egyetem magyar- német szakára iratkozik be. Eközben szülei a Bihari- havasokba kerülnek, Áprily úgy érzi, hogy segíteni kell rajtuk. Egyetemi évei után, végzett tanárként Párizsba utazik. Nem leli azonban helyét a francia fővárosban, ezért hazatér szülőföldjére. A nagyenyedi Bethlen Kollégium Tanítóképzőjében tanít hazatérése után.

1918-ban elküldi verseit az Új Erdély szerkesztőjének, Szentimrei Jenőnek. Első verseit Áprily Zoltán néven küldi el, ám a versek közlésének során a Zoltánt véletlenül Lajosra cserélik, ekkor születik meg az írói álnév mely alatt mai napig ismerjük Áprilyt. Első kötete 1921-ben lát napvilágot. A kötet címe Falusi elégia. Ezt 1923-ban az Esti párbeszéd követi.

Visszatér Kolozsvárra családjával 1926-ban, a református kollégiumban tanít és elvállalja az Ellenzék vasárnapi mellékletének szerkesztését is azért, hogy ezáltal tanári jövedelmét kiegészítse. Kolozsvárra költözésének évében két kötete jelenik meg, a Rasmussen hajóján és a Vers vagy te is. 1928-ban megbízzák az akkor indult Erdélyi Helikon szerkesztésével. Ez azonban nem tart soká, hisz mindenki csalódására egy évvel később a budapesti református főgimnázium meghívására a Fővárosba megy tanítani. Eleinte a Lónyai utcai gimnáziumban tanít, később a Baár Madas Leánynevelő Intézet igazgatója lesz. Közben újra rákényszerül arra, hogy szerkesszen, ezúttal a Protestáns Szemle szerkesztője lesz. 1934-ben megjelent Az aranymosó balladája című

gyűjteményében a már ismert költemények mellett felbukkannak a már Magyarországon költött versei is. Következő kötete csak öt évre rá követi az előzőt, ezalatt az öt év alatt azonban önbizalma jelentősen megcsappan, éppen ezért öt év alatt csupán 40 új verse keletkezik.

1942-ben visszatér Parajdra miután egy évi szabadságot kér az iskolától. A Parajdra visszatérő Áprily meglehetősen fáradt, a háború izgalmai tönkreteszik. Ettől függetlenül nem hajlandó végrehajtani intézetében a zsidóellenes rendelkezéseket, inkább nyugdíjba vonul. Szentgyörgypusztán telepedik le Visegrád környékén. Mivel könyveit szinte kismizmizi az akkori irodalompolitika, műfordítóként fog visszatérni a nyilvánosság elé. Azt, hogy költő is, szinte elfelejtik az emberek. Csak tizennyolc év után jelenik meg új kötete, az 1957-es Ábel füstje.

Még két kötete fog megjelenni, 1965-ben a Jelentés a völgyből című és 1967-ben verseinek legnagyobb válogatása, A kor falára .

Németh László szerint „Ez a lélek elvégeztetett, mielőtt líra lett.”

Arany János (1817–1882)

Nagyszalontán születik 1817 március 2-án a magyar költészet legnagyobb megújítójaként tisztelt költő. Jobbágyszintre jutott nemesi család sarja. Gyermekként a debreceni kollégium tanulója. Tanulmányai végeztével Kisújszálláson lesz segédtanító, majd vándorszínész.

Visszatér Nagyszalontára. Itt tanítóként helyezkedik el, majd aljegyzői állásra tesz szert. Az elveszett alkotmány című komikus eposza, mely egyben az első nagyobb terjedelmű műve is a Kisfaludy Társaságtól pályadíjat nyer el. Később történeti tárgyú elbeszélő költeménye, az 1846-ben megjelent Toldi is elnyeri a Társaság pályadíját. A Toldi csak Petőfi János vitézével említhető együtt, hisz ez a két költemény távolról a két említésre méltó példája a műfajnak. Később trilógiává bővül a Toldi, második része, a Toldi estélye 1854-ben jelenik meg, Toldi szerelme pedig csak 1879-ben lát napvilágot.

Az 1848-as forradalom idején Arany nemzetőrként tevékenykedik egy rövid ideig, a szabadságharc bukása után pedig bujdosásra kényszerül. A Tisza családnál lel nevelői állásra Geszten, majd 1851-től tanárként láthatjuk a nagykőrösi református gimnáziumban. Az itt töltött években keletkezett

verseiből a nemzeti tragédia érzése árad, ugyanabban az időben áruel elkeseredést és a forradalmi eszmék mellett való kiállást.

1860-ban Pestre költözik, ahol a Kisfaludy Társaság igazgatójává választják. Akár több költő társa, Arany János szerkesztőként is munkálkodik. Előbb a Szépirodalmi Figyelő, majd a Koszorú szerkesztője. 1863-ban megírja a hun mondára alapozott népi eposzának első részét, a Buda halálát.

1865-ben az Akadémia titkárává válik, később főtíkára is lesz. Titkárságának idején költészete elnémul, ám az Őszikék ciklus verseivel és késői balladáival újra felvirágozik költészete.

Költői tevékenységén kívül fontosak irodalomtörténeti, irodalomelméleti tanulmányai és műfordításai is. Arany talán a legremekesebb Shakespeare-fordító.

Sírja a Kerepesi temetőben van.

Babits Mihály (1883–1941)

Babits Szekszárdon született 1883 november 26-án. Költő, regény- és tanulmányíróként ismerik, de műfordítóként is tevékenykedett.

Apja törvényszéki bíró, anyja művelt, versszerető asszony. Elemi iskolába Pesten, majd Pécsen járt, később a ciszterciek gimnáziumában tanult. Iskolai éveiben édesapja meghalt, ezért édesanyja visszaköltözött Szekszárdra gyermekeivel. A Pázmány Péter Tudományegyetem magyar-francia, később magyar-latin szakán tanul tovább. Miután megszerzi diplomáját Pesten, Újpesten, Baján, Szegeden, szülővárosában és Fogarason dolgozik tanárként. Noha már az 1900-as évek elején is írt verseket, első művei csak 1908-ban jelentek meg.

1909-ben jelenik meg első kötete Levelek Iris koszorújából cím alatt. 1911-ben újabb kötet követi az elsőt, Herceg, hátha megjön a tél is címmel. 1913-ban megírja első regényét, A gólyakalifát, ugyanebben az évben elkezd lefordítani Dante Isteni színjátékát is, melyért megkapja a San Remo-díjat.

Játszottam a kezével című versének megjelenése után hazafiatlansággal vádolják, ennek következtében elveszti tanári állását. 1916-ban megjelent harmadik kötete, Recitativ cím alatt.

1918-tól a Vörösmarty Akadémia alelnöke 1925-ig, amikor az intézet elnöke lesz. Ez idő alatt a Kisfaludy Társaság és a Petőfi Társaság rendes tagja. Babits a Nyugat főmunkatársa, ugyanakkor egyetemi tanárként is munkálkodik a Tanácsköztársaság megbukásáig.

Rendeld meg a teljes, nyomtatott verziót innen:
www.erettsegi-puskak.ro

www.erettsegi-puskak.ro

intézett szerelmes versek alkották munkásságának első darabjait. Az ő emlékére gyűjtötte össze egy kötetbe szerelmes verseit, idilljeit az Adriai tengernek Syrenája gróf Zrínyi Miklós című kötetében.

Remekművén, a Szigeti veszedelem című hősi eposzán 1645-ben kezdett el dolgozni, de főként 1646- 1647 telén írta meg. Dédapjának emlékére írta meg eposzát, melynek célja a magyar nemzet összetartásának felgerjesztése, hogy ki tudják üzni a törököt területeikről és visszaszerezzék szabadságukat, önállóságukat. Rámutat arra, hogy nem az anyagi erő az, ami döntő, hanem az erkölcsi tisztaság ereje, mely felemelő és erőt adó. Szerkezetileg Vegilius, Tasso és Marino eposzainak mintájára írta művét, ám ezeket az elemeket a magyaros verseléssel társította, így sajátos művet nyert. A mű 1651-ben jelent meg Bécsben.

Meghatározások

Balassi-strófa

Balassi Bálint kedvelt versformája. A lucretia- sorból hozta létre belső rímek beágyazásával. Három tagú hangsúlyos periódusból áll, ritmus- és rímképlete a következő: 6a6a7b, 6c6c7b, 6d6d7b.

A belső rímeknek köszönhetően a háromsoros strófákat kilencsorossá is lehet alakítani.

Ballada

Olyan verses formában írt kisepikai alkotás, mely általában tragikus jelenetet ad elő lírai elemek beépítésének segítségével (bár létezik ún. vígballada is). A valamilyen okból keserűvé vált lélek megnyilvánulásait idézi fel. Jellemző a balladára a tömörség, a párbeszédes szerkezet, a szaggatott cselekménymesélés és a balladai homály. A cselekmény homályosságát gyakran a kihagyás idézi elő, ugyanez az eljárás teszi a cselekményt is sűrítetté. A ballada mindhárom műnem – epika, líra, dráma – jegyeit magában hordozza. A szereplők bemutatása, lelki válságuk ismertetése gyakran lírai beütésű, míg párbeszédek és a jelenetelés a drámai műnemhez közelítik a

ballada műfaját. Végző soron az epikus jegyek is fellelhetők a balladákban, hisz egy történetet adnak elő.

Dal

A dal a lírai műnem legelterjedtebb műfaja, ugyanakkor a legszemélyesebb is. Szerkezete egyszerű, általában egyforma strófákból épül fel, melyek között gyakran az ismétlés is kapcsolatot teremt. Terjedelme szűk, hangulata egységes. Témája rendszerint egyszerű, a lírai én közvetlenül szólal meg a dalban. Amint azt neve is elárulja a dal rendkívül dallamos, csengő, ennek következtében hangvételen rendszerint játszi, könnyed.

Dráma

A három műnem egyike a líra és az epika mellett. Párbeszédekre épül, nem leírások jellemzik, mint az epikát. A történet a szereplők cselekedtetése által tárul elénk. Az ókori drámákra jellemző a hármas egység betartása, azaz egy téren, rövid idő alatt játszódik le a cselekmény, mely egyetlen szálon fut. Ezt a hármas egységet a későbbi drámaírók azonban gyakran felbontják. A drámai műnem műfajai a tragédia, a komédia és a színmű.

Drámai költemény

A drámai műnem sajátos műfaja, mely a romantika korában terjedt el. A középkori misztériumjáték utódjaként tarthatjuk számon, hisz annak példáját követve a drámai költemény cselekménye is az emberiséget illető létkérdéseknek rendelődik alá. Bár a drámai műnem egyik műfaja, a drámai költemény több szempontból is eltávolodik a hagyományos értelemben vett drámáktól. Elsősorban a jelenetek nem a cselekmény logikus sorrendjét követik, hanem a főhős lényében lezajló konfliktus határozza meg a cselekménysort. A drámai költemény tér- és időszerkezetét is ez a belső konfliktus alakítja ki. A tér- és időszerkezet gyakran szimbolikus, nem igazi korszakot és helyet idéz fel, hanem mitikus vagy bibliai befolyású, többszintes tér- és időkezelést észlelhetünk. A drámai költemény nem annyira a párbeszédekre épül, hanem a főhős monológjai a cselekmény alakítói, ezek közvetítik a hős gondolatait valamint az élethez való viszonyát. A drámai költemények egy meghatározó

Rendeld meg a teljes, nyomtatott verziót innen:
www.erettsegi-puskak.ro

www.erettsegi-puskak.ro